

Kartläggning bredband

Region Norrbotten

Förstudie
Mars 2023

*Projektledare
Christina Mannerheim*

Innehållsförteckning

1.	Inledning	03
2.	Resultat	06
3.	Sammanfattning	11

1

Inledning

Inledning

Bakgrund

I Norrbotten hade över 80 procent av hushållen tillgång till snabbt bredband år 2020. En liten ökning jämfört med 2019 - men långt ifrån målet som var 95 procent. Coronapandemin har tydligt visat på behovet att kunna arbeta hemifrån, ha distansundervisning, digital kontakt med vården eller bara umgås med nära och kära på distans. För det krävs bredband. Tillgång till snabbt och stabilt bredband är i själva verket nödvändigt för att hela Norrbotten ska vara en attraktiv plats att bo på och verka från.

Post- och telestyrelsens årliga kartläggning visar på stora skillnader inom länet, samtidigt som ingen enskild kommun når upp till målet. I kartläggningen undersöks tillgången till bredband om minst 100 Mbit/s. Luleå ligger bäst till med 88 procents tillgång, och Övertorneå sämst till med bara 55 procent.

Syfte och frågeställningar

Kartläggningen ska fungera som en fördjupad risk- och väsentlighetsanalys inom området med syftet att regionens revisorer ska få ett underlag för att kunna bedöma om behov föreligger att genomföra en fördjupad granskning inom området.

Kartläggningen tar utgångspunkt i följande frågeställningar:

1. Vilken roll/ansvar har Region Norrbotten i arbetet med att nå de mål som PTS satt upp inom området?
2. Har Region Norrbotten uppsatt egna mål för att kunna bidra till ökad täckningsgrad i enlighet med de nationella målen?
3. Upplever berörda i tjänsteorganisationen att det finns en tydlig styrning och ändamålsenliga resurser för att klara det ev. uppdrag/arbete som regionen bedriver inom området?
4. Finns det ytterligare aspekter/utmaningar/risker inom området som berörda inom organisationen kan framhålla i syfte att nå de nationella målsättningarna?

Inledning

Avgränsning

Kartläggningen är en övergripande analys över regionens roll, uppdrag och arbete inom området. Kartläggningen skall endast belysa regionens roll och det är ej PwCs uppdrag att bedöma om det arbete som ev. bedrivs sker på ett ändamålsenligt sätt. PwC kommer endast kunna peka på om det i kartläggningen eller vid intervjuer framhålls från berörda i organisationen att det finns brister/utmaningar inom området.

Metod

Analys av för området relevant dokumentation samt ett fåtal intervjuer med relevanta företrädare från Region Norrbotten med ansvar/roll inom området.

2

Resultat

Frågeställning 1: Vilken roll/ansvar har Region Norrbotten i arbetet med att nå de mål som PTS satt upp inom området?

Iakttagelser

Regionens roll

Regionen har som uppgift att välja ut vilka geografiska områden som skall prioriteras för bredbandsutbyggnad. Det kan vara orter där bredband saknas eller där det behövs redundans för driftsäkerhet.

Regionen ska också agera oberoende länk mellan kommersiella och offentliga aktörer, såsom Open Infra, Global Connect, Telia och kommunala stadsnät. Bredbandskoordinatören arbetar på uppdrag av regionen och stöttar vid behov genom att driva frågor om bredbandsutbyggnad och underlätta arbetet. Regionen kan, genom bolaget IT Norrbotten, vara medfinansiär där det behövs för att utbyggnad ska komma till stånd. Kommunerna har väldigt begränsat med investeringsmedel, så regionen spelar en större roll för att kunna tillskjuta medel för t.ex. samhällsmaster (att offentliga medel används för att bygga mobilmaster där det finns samhällsnytta).

Bredbandskoordinatören är ett politiskt instrument som genom sitt kontaktnät agerar som remissinstans för att föra regionens önskemål och åsikter vidare mot regering, riksdag och myndigheter.

Måluppfyllnad

Region Norrbotten kommer *inte* att nå upp till de mål som PTS har satt upp, i likhet med övriga regioner i Sverige, undantaget Stockholm.

Regionen har valt att använda hälften av budgeten för bredbandssatsning till att finansiera en tjänst som bredbandssamordnare och hälften till bolaget IT Norrbotten som samägs med regionens kommuner.

Slutsatser

Regionen har en adekvat nivå på involvering i bredbandsprojekt. Bredbandskoordinatören agerar länk mellan aktörerna och driver frågor för att påskynda och underlätta utbyggnaden av bredband. Praktiskt arbete med utbyggnad bedrivs genom bolaget IT Norrbotten, samägt med regionens kommuner.

Region Norrbotten ligger i botten på all statistik för bredbandsutbyggnad. De tillhör regionerna med sämst geografiska förutsättningar för att nå målen och de har inte en budget som avspeglar de stora avstånden. Endast Region Stockholm kommer att nå PTS mål för bredbandsutbyggnad.

Frågeställning 2: Har Region Norrbotten uppsatt egna mål för att kunna bidra till ökad täckningsgrad i enlighet med de nationella målen?

Iakttagelser

Region Norrbotten har antagit samma mål som PTS har satt upp för bredbandsutbyggnad. De viktigaste målen är:

- År 2020 bör 95 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s.
- År 2023 bör hela Sverige ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet.
- År 2025 bör hela Sverige ha tillgång till snabbt bredband.

Det finns även bredbandsmål för mobiltäckning:

- År 2023 bör alla områden i Sverige där man normalt befinner sig ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet.
- PTS följer upp det här målet baserat på en sammanvägning av mobiltäckning i olika typer av geografiska områden (vägar, handelsområden, bostäder etc.).
- Det område som mäts följs upp motsvarar omkring fem procent av Sveriges totala yta.

Vid tidpunkten för denna analys finns endast siffror från 2021 att tillgå. PTS kommer att publicera ny statistik i den årliga rapporten Bredbandskartläggningen i slutet av mars 2023.

I regionen hade 88,6% av hushållen tillgång till fast bredband om minst 100 Mbit/s (faktisk hastighet) i tätort och småort 2021, där Älvsbyns kommun låg lägst med 71,0% och Bodens kommun högst med 94,8%. Motsvarande siffror för utanför tätort och småort år 2021 var 36,7%, där Kalix kommun låg lägst med 13,9% och Pajala kommun högst med 62,3%.

Stora delar av området är lågflygsområde för försvaret, vilket innebär att tillstånd inte ges för att sätta upp högre master med större räckvidd. Att använda mobilt bredband för att täcka större landområden hade annars kunnat bidra till högre täckningsgrad.

Slutsatser

Regionens mål är desamma som PTS har satt upp för riket. Med tanke på förutsättningarna hade lägre mål varit mer realistiska.

Det är stor skillnad i täckningsgrad mellan kommuner i regionen och inom kommuner (inom/utanför tätort).

Frågeställning 3: Upplever berörda i tjänsteorganisationen att det finns en tydlig styrning och ändamålsenliga resurser för att klara det ev. uppdrag/arbete som regionen bedriver inom området?

Iakttagelser

Styrningen upplevs som tydlig. Region Norrbotten har valt att lägga hälften av avsatt budget på en bredbandskoordinator på deltid och den andra hälften på bredbandsutbyggnad i bolaget IT Norrbotten, vilket samägs med regionens kommuner. I ägardirektivet finns tydligt angivet vad bolaget ska verka för. Bredbandskoordinatorerna i respektive region samlar regionala synpunkter och försöker påverka PTS, departement och andra instanser för att bredbandssatsningen ska bli effektiv. I bredbandskoordinatorernas uppdrag ingår att nätverka och samverka.

Budgeten upplevs i tjänsteorganisationen som för liten i förhållande till det geografiska område som pengarna ska användas inom. Norrbotten utgör 25% av Sveriges yta och är glest befolkat. Fördelningen av medel blir större mot kusten, där flest bor, än mot inlandet.

Slutsatser

Styrningen upplevs som tydlig i tjänsteorganisationen. Det finns kompetens att tillgå och ett upparbetat kontaktnät inom branschen. Budgeten som fördelas av PTS upplevs inte vara tillräcklig för att bygga bredband i hela regionen där de geografiska avstånden är stora.

Frågeställning 4: Finns det ytterligare aspekter/utmaningar/risker inom området som berörda inom organisationen kan framhålla i syfte att nå de nationella målsättningarna?

Iakttagelser

Bredbandsstrategin upplevs som föråldrad. PTS satte mål för 2020, 2023 och 2025 och det är inte troligt att målen nås för riket innan tidsperioden är slut.

Det är svårt att få tillförlitlig och uppdaterad statistik pga trubbiga mätmetoder och stor eftersläpning. Statistiken baseras på uppgifter från oktober och släpps i mars. De officiella siffrorna utgör beslutsstöd för tilldelning av investeringsmedel med ytterligare eftersläpning, så beslut fattas på uppgifter som är gamla när besluten tas.

Beslut fattas i Stockholm av politiker och myndigheter som upplevs ha dålig insikt i utmaningar som regioner långt bort står inför med t.ex långa geografiska avstånd, kuperad terräng och förbud att sätta upp höga mobilmaster pga försvarets behov.

Privata aktörer är marknadsstyrda och ser inte tillräcklig affärsnytta för att investera i ökad täckningsgrad. Medel måste även avsättas till underhåll av befintlig infrastruktur.

Slutsatser

För att nå målen för bredbandsutbyggnad behöver finansieringen till stor del utgöras av offentliga medel, då marknaden är för liten för att privata aktörer ska kunna motivera kostnaden.

3

Sammanfattning

Sammanfattande slutsatser

Det finns *inte* anledning att vidare granska Region Norrbottens roll i bredbandsutbyggnaden då de verkar sköta uppdraget enligt givna förutsättningar.

Regionens roll är tydlig och i enlighet med andra regioners tolkning av uppdraget. De kommer inte att nå de nationella mål som PTS har satt upp, men det kommer å andra sidan de flesta regionerna i landet inte heller att göra.

Region Norrbotten har samma mål för bredbandsutbyggnad som de PTS har satt upp. Med tanke på förutsättningarna hade lägre mål varit mer realistiska att nå.

Styrningen upplevs som tydlig i tjänsteorganisationen. Det finns kompetens att tillgå och ett upparbetat kontaktnät inom branschen. Budgeten som fördelas av PTS upplevs inte vara tillräcklig för att bygga bredband i hela regionen där de geografiska avstånden är stora. För att nå målen för bredbandsutbyggnad behöver finansieringen till stor del utgöras av offentliga medel, då marknaden är för liten för att privata aktörer ska kunna motivera kostnaden.

2023-03-23

Uppdragsledare

Kristian Damlin

Projektledare

Christina Mannerheim